

Bizalom, játék

Sallainé Topor Rita

Csoport: 17-18 éves gimnazisták, alapos drámabeli jártassággal (például egy drámatagozatos osztály tagjai), kb. 12-15 résztvevővel

Tanulási terület: Az egyén felelőssége – a csoport felelőssége; elköteleződés, a bizalom megrendülése.

Téma: A közösségben létező, s a közössége számára fontos egyén mozgástere, döntési szabadsága, ennek következményei a csoportra nézve.

Fókusz: Mit kezdenek egy csoport tagjai azzal a helyzettel, amikor megrendül a bizalmuk a közösség egy tagjában?

Történetváz: Színészképző stúdiót megjárt fiatalok a valódi műhelymunka reményében saját igényből létrehoznak egy alkotói csoportot. Néhány hónap elteltével azonban az egyiküknek szerződést ajánlanak fel egy ismert művészszínházban.

1. Tanári narráció

Ez a történet napjainkban játszódik, Magyarországon, Budapesten. A történet szereplői 20-25 év közötti fiatalok, akik mindannyian egy budapesti kőszínház hároméves képzést adó színészképző stúdiójának hallgatói voltak. A stúdiósok két évadot töltöttek együtt, s jártak szorgalmasan a színészmesterség, beszédtechnika, színpadi mozgás, ének, kreatív zene-órákra, s persze statisztáltak, illetve kisebb-nagyobb szerepeket játszottak az éppen futó színdarabokban.

A közösen eltöltött két év alatt nagyon összekovácsolódott a csapatuk, igazi közösséggé váltak. Viszonylag rövid időn belül kiderült mindannyiuk számára, hogy ők valami mást keresnek a színházban, mint amit maguk körül látnak (vagyis kiábrándultak sok mindentől). Végül a csoportban megérett az elhatározás: a kőszínházat elhagyva saját lábukra akarnak állni. Kerestek próbahelyet maguknak egy budapesti művelődési házban és elkezdtek teljesen önállóan dolgozni.

Mai játékunkban mi játszhatnánk ezeket a fiatal színészeket.

2. Szerepkártyák

A szerepkártyák kiosztása. A kártyán három információ szerepel:

- keresztnév
- életkor
- a csoporttagok viszonyára utaló 1-1 mondat (például: Peti, 21 éves, egy albérletben lakik Sanyival; Rozi, 20 éves, szabadidejében a legtöbbet Zsuzsával és Fruzsival „lóg”; Léna, 24 éves, vőlegénye van és az egész csoportot meghívta az eljegyzésére).

A szerepkártyák kiosztása után még három információt írnak fel magukról a résztvevők:

- Ami színészilag az erényem: ...
- Amiben fejlődnöm kell még: ...
- Ami nem tetszik a kőszínházi létezésben: ...

A résztvevők sorban bemutatkoznak, megosztják a többiekkel a szerepkártyán lévő információkat.

A tanár az egyik csoporttag szerepét játssza majd, akit Lénának hívnak.

3. Névadás, közös értékek megfogalmazása (egész csoportos egyeztetés)

A csoport az új helyen elkezdett önállóan dolgozni.

A tanár mint csoporttag indítványozza, hogy válasszanak a társulatnak nevet, amely kifejezi, tükrözi valamilyen módon az általuk fontosnak tartott értékeket, felfogásukat a színházról és a közösségükről.

Beszélgetnek a folytatásról, a tervekről is. Mindenki megfogalmaz és felír a szerepkártyára két dolgot a társulattal kapcsolatban:

- Mi az a plusz, amit ő személy szerint hozzá tud adni a csoport munkájához?
- Mi a közösségük legnagyobb erénye, miben kivételesen erősek?

4. Csoportkép (állókép)

A csoport egyik tagjának ismerőse a napokban készített egy spontán képet a társulatról. A fotót látva mindenki azon a véleményen volt, hogy a most készülõ önálló kiadványukban feltétlenül ezt a fényképet kell a társulatról megjelentetni.

5. Saját lábon (kiscsoportos munka)

A közös munka társulat minden tagja számára izgalmas kihívás, melynek során egyre több szokást, szer-
tartást alakítanak ki közösen.

Feladatok két kiscsoportban:

- A csoport kitalál, megalkot egy „szertartást” azokra az esetekre, ha valamilyen társulaton belüli kon-
fliktust kell közösen megbeszélni, megoldani.
- A csoport megalkot és bemutat egy rövid ráhangoló rituálét, amely minden alkalommal a közös mun-
kájukat indítja.

6. Tanári narráció és rituálé

A tanár szerepen kívül elmondja a következőket:

*A társulat minden nap szorgalmasan jár próbálni. Sokat tréningeznek, minden alkalomnak külön felelőse
van. Ma is éppen egy tréningre gyűltek össze, s munkájukat a szokásos összerázó rituáléval kezdik.*

7. Üzenet (beépített szereplő)

A ráhangolódás végén az egyik csoporttag közlése egy üzenetet, amit a művelődési ház portása nyo-
mott a kezébe befelé jövet.

*„A délelőtti kolléga jelezte, hogy a társulattól a Varga Lénát keresték a Katona színházból. Azt üzenik,
hogy a színházi szerződéssel kapcsolatban kéne sürgősen megbeszélni valamit, de nem tudják a mobilján
elérni és kéri, hogy hívja vissza őket mielőbb.”*

8. Egész csoportos játék (Szertartás)

Léna az első reakciók után javasolja, hogy próbálják meg ezt a mindannyiukat érintő problémát a közös
szertartásuk segítségével megbeszélni, átgondolni.

Elmeséli a többieknek, hogy egy héttel ezelőtt keresték meg egy évadra szóló színházi szerződéssel.
Még nem adott semmiféle választ és úgy érzi, hogy nagyon nehéz helyzetben van. Azért is nem mondta
idáig, mert még maga sem tudja, mit gondoljon az egésztől. A szíve a csoporthoz húzza, de szüksége van
egy kis időre, amíg a végleges döntést meghozza. Addig is szeretné változatlanul folytatni a közös mun-
kát.

9. Gondolatkövetés

Léna kimegy a teremből. A társulat tagjai felvesznek és megtartanak egy az állapotukhoz illő testtartást,
pózt.

A tanár szerepen kívül arra kéri a résztvevőket, hogy hangosítsák ki gondolataikat, félelmeiket a hírrel
kapcsolatban (érintéssel jelzi a sorrendet).

10. Kiscsoportos jelenetek

Rövid jelenetek három kiscsoportban:

- A tréning végén az öltözőben készülődnek, beszélgetnek a csoporttagok. Léna nincs jelen, az öltöző
melletti zuhanyzóban fürdik ezalatt (vagyis várható, hogy bármikor beléphet vagy meghallhat vala-
mit). A játék végén megjelenik Léna is (a tanár szerepben).
- A csoport tagjai egy előadást néznek közösen abban a kőszínházban, ahonnan Léna a felkérést kapta.
A szünetben összetalálkoznak Lénával, aki nem velük érkezett (nem is tudták, hogy ma itt lesz).
- A társulat Lénával együtt kiscsoportban dolgozik. Az aznapi tréningvezető társuk a bizalom témára
kér tőlük egy rövid etűdöt, ezt mutatják meg a csoportnak.

11. Egész csoportos improvizáció

A színészeket egyik reggel, próba előtt egy-egy meghívó várja az öltözőben. Léna szeretné a születésnap-
ját a társulattal együtt egy nagy közös buliban ünnepelni. Miközben a lány elmegy szövegeket fénymá-
solni, a társulat tagjai arról beszélgetnek, ki mit fog tenni ebben a helyzetben.

12. Szerepcsere (Léna nézőpontja)

A tanár szerepen kívül arra kéri a résztvevőket, hogy párokban mutassanak be egy rövid párbeszédet,
amelyben Léna otthon a vőlegényének a kialakult helyzetről, a társulat reakcióiról és a saját érzéseiről be-
szél.

13. Gyűlés

Két hét telt el a hír kitudódása óta. Egyik nap Léna nem jelent meg a 10.00 órás próbakezdesen. A többiek arról beszélgetnek, mit kellene a társulatnak ezek után tennie. A jelenet ott indul, hogy a csoport tagjai 25 perce hiába várnak a lányra és a próbakezdesre.

A gyűlés egy pontján lélekszakadva megjelenik a lány és elmondja, hogy az édesanyját reggel kórházba vitték és idáig mellette volt.

(Ha a csoport színvállásra kényszeríti a szerződéssel kapcsolatban, hivatkozhat arra, hogy ebben a helyzetben most nem a szerződésen, hanem az édesanyja felgyógyulásán jár az esze.)

14. Visszatekintés a szerepkártyára

A tanár szerepen kívül arra kéri a résztvevőket, hogy mindenki nézze meg újra a saját feljegyzését arról, hogy mi az ő közösségük legnagyobb erőssége. Megkérdezi, hogy a történetek után van-e olyan megállapítás, ami most már nem állja meg a helyét.

15. A szerepkártya befejezése

Minden résztvevő megfogalmazza néhány mondatban, és a szerepkártyára felírja, hogy egy évvel a történetek után ki hogyan látja a saját maga, illetve Léna és a társulat sorsát.

„Szeretném, ha szeretnének”

Kuklis Katalin

Csoport: gimnazisták, egyetemisták részére (25-30 fő); kedvező, ha a résztvevők már rendelkeznek drámajátékos tapasztalattal

Időtartam: minimum két tanítási óra. Az óra anyaga több különálló órára is tagolható, illetve külön-külön az egyes játékok is hasznosíthatók.

Körülmények, feltételek: Átlagos osztályteremnek megfelelő méretű helyiségben játszható, a játékok számának megfelelő számú széssel.

Tanítási terület: Ady-életrajz, Ady-versek

Téma: emberi kapcsolatok, önzés, szeretetétéség

Fókusz: Mit vár Ady a szerelemtől?

Tanári felkészültség: fontos, hogy az óravezető tanár rendelkezzen drámás tapasztalattal

Az óra – ha mindenképpen kategorizálni szeretnénk – keveréke az „életrajzi”, illetve „verselemzős” óranak. A vázlatban szerepelnek adalékok az Ady-életrajzot illetően, de csak olyan mértékben, hogy árnyalják a versekből kibontakozó Ady-képet. Az óravezető tanár tetszés szerint kiegészítheti azt további életrajzi adatokkal.

Bemelegítésként kezdhetjük az órát asszociációs játékkal¹: néhány körben szabad témában, végül „Ady” a hívó szó, s megkérjük a játékosokat, hogy tetszőleges sorrendben „dobják be a közösbe”, ami Adyról eszükbe jut.

Ezután felvázoljuk, hogy a továbbiakban Adyval fogunk foglalkozni, érintve gyermek-, illetve kamaszkorát, olvasva verseit. Itt fontos kihangsúlyozni, hogy az az Ady-kép, amelyet az órán közösen megalkotunk, nem feltétlenül egyezik az „igazi Adyval”. Nem is ez a célunk. A cél megalkotni a „mi Adynkat”.

1. Kiscsoportos improvizációk

Az osztályt megfelezzük (A, B csoport), s mindkét csoport egy-egy szövegrészletet kap, amelyet közösen – de a két csoport egymástól függetlenül – olvasnak el.

„A” csoport

November 22-én megszületik a második gyermek, András. „A gyermeket sebtén keresztelték meg, mert olyan gyöngécske volt, hogy attól féltek, még annyi időt sem ér meg, mint kislánya, Ilonka, aki egy évet sem ért meg. Ez a sietség volt az oka, hogy nevet is csak a kalendárium soros rendje szerint kapott, s csak, amikor megélt, akkor borzadtak el az úrhatnám szülők a parasztos András névtől, melynek amúgy sem

¹ A játékozató meghatároz egy hívó szót, pl. labda s a kezdő ember mond egy mondatot, pl. „A labdáról nekem a játék jut eszembe...” A mellette ülő folytatja: „A játékról nekem az óvoda jut eszembe...” stb. (Lásd Jut eszembe című játék Kaposi László Játékkönyv című kiadványában.)